

Dnr LI2024/02351

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
med kopia till
li.bb@regeringskansliet.se

Yttrande över Boverkets rapport Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn (2024:25)

Byggherrarna är en branschorganisation för professionella och långsiktiga byggherrar som bygger för egen drift och förvaltning. Som branschorganisation arbetar vi för att stärka och utveckla byggherrerollen och det svenska samhällsbyggandet. Föreningens medlemmar beställer årligen byggprojekt för mer än 100 miljarder kronor.

Remissvaret har beretts av utskottet för miljö, teknik och kvalitet.

YTTRANDE

Övergripande

Byggherrarna välkomnar ambitionen att skapa strukturer i samhällsbyggnadssektorn som förenklar och skapar incitament för minskad klimatpåverkan genom ett bättre resursutnyttjande och mindre avfall. Byggherrarna önskar dock att Boverket utvecklat flera av de identifierade hindren till konkreta åtgärdsförslag. Byggherrarna önskar också att Boverket i större utsträckning uppmärksammat och tagit hänsyn till de initiativ kring cirkularitet som pågår i branschen, inte minst arbetet med bygg- och anläggningssektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft.

Förslag 1 – Utveckling av information och vägledning

Byggherrarna är positiv till att Boverket ges i uppdrag att fortsätta vägledningsarbetet för omställning till cirkulär ekonomi, att Boverket tar fram mål och strategi för omställningen samt verktyg och metoder för att belysa nyttor med olika cirkulära åtgärder. Det bör samtidigt understrykas att förståelsen för värden kring återbruk finns i branschen och att framtida uppdrag till Boverket därför bör ta hänsyn till de initiativ som redan finns inom sektorn, allt från bygg- och

anläggningssektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft till branschens gemensamma resurs- och avfallsriktlinjer samt olika lokala initiativ. Det är också viktigt att Boverkets arbete utgår från branschens behov och adresserar de hinder och frågetecken som finns på området. Det kan exempelvis handla om verifiering av återbrukade produkter, utveckling av kontrollplan och materialinventeringar (se bl.a. förslag 4 nedan).

Förslag 2 – Utveckling av klimatdeklarationer

Byggherrarna är positiv till att Boverket tar fram nationella referensvärden för byggnaders klimatpåverkan vid ombyggnad, men anser att det bör övervägas att även inkludera renovering och underhåll samt fler åtgärder än dem som kopplas till energieffektivisering.

Byggherrarna vill också understryka att ombyggnationer och renoveringar är byggnadsspecifika vilket gör att referensvärden behöver tillämpas med stor försiktighet. Värdet av Boverkets förslag ligger i framtagandet av kunskap och en metodik för beräkning. Ett nationellt initiativ har potential att skapa en databas med jämförbara data och motverka en splittring av beräkningsmodeller.

I genomförandet av föreslaget uppdrag är det viktigt att Boverket har en dialog med branschen och tar tillvara kunskap från befintliga initiativ.

Förslag 3 – Digitaliseringsförslag

Byggherrarna är positiv till att Boverket arbetar vidare med digitaliseringsfrågorna i olika steg för att möjliggöra delning av digital byggnadsinformation mellan aktörer i bygg- och fastighetssektorn samt myndigheter. Att kunna använda digitaliseringens möjligheter vid exempelvis bygglov är viktigt. Det är också positivt att Boverket uppmärksammar behovet av att minimera uppgiftslämnarbördan.

Även på denna punkt är det viktigt att Boverket tar hänsyn till det arbete som pågår i branschen, exempelvis branschöverenskommelsen om datamallar och datalexikon som syftar till att skapa tekniska och organisatoriska förutsättningar för en effektiv delning av data i värdekedjan. I det fortsatta arbetet är det viktigt att även analysera frågor om lagring av data och informationssäkerhet.

Förslag 4 – Resurshushållningsplan

Byggherrarna avstyrker förslaget till resurshushållningsplan. Byggherrarna bedömer att Boverkets förslag att skapa en resurshushållningsplan parallellt med kontrollplan riskerar att bidra till ökad administration utan tydliga mervärden.

Byggherrarna anser att det vore mer effektivt att utveckla vägledningen om kontrollplan och därmed öka den kunskapsnivå som Boverket bedömer vara låg. Som Boverket själv noterar är myndighetens allmänna råd från 2013 inte uppdaterade. Boverket skulle exempelvis kunna ta fram uppdaterade allmänna råd och goda exempel på kontrollplaner för olika typer av åtgärder där det framgår hur avfallsfrågan kan omhändertas på ett ändamålsenligt sätt. Boverket skulle vidare kunna förmedla sitt arbete till kommuner, som i sin tur kan utveckla sina mallar.

Kommentarer på andra delar av rapporten

Entreprenörens och konsultens/arkitektens roll saknas

Byggherrarna anser att Boverket har missat att specificera entreprenören och konsulten/arkitekten som nyckelaktörer för att främja omställningen. Konsulter och arkitekter har exempelvis en viktig roll i tidiga skeden av projekt där bland annat behov, mål och resurseffektiva lösningar identifieras och diskuteras.

Byggentreprenörer har exempelvis en viktig roll i att omhänderta avfall på rätt sätt och motverka spill. Att byggherren har ambitioner och ställer krav är viktigt, men lika viktigt är att det finns kompetens i konsult- och entreprenörsled så att ambitioner kring återbruk kan omhändertas utan risk för förlängda processer och extra arbete. Att Boverket utelämnat dessa två roller är anmärkningsvärt.

Övriga förslag

Utöver de explicita förslagen i kapitel 2, finns ett antal förslag att läsa i övriga avsnitt, exempelvis i kapitel 3 och 4. Nedan följer ett kommentarer på ett urval av dessa.

Byggherrarna ser positivt på att Boverket lyfter cirkularitet genom planering och design. Det är viktigt att det cirkulära tänkandet finns redan i tidiga skeden av olika projekt.

Byggherrarna ser också positivt på att Boverket lyfter frågan om förutsättningarna att skjuta upp vissa ställningstaganden vid bygglov och behovet av utveckling av standarder för kvalitetssäkring av återbrukade produkter. Byggherrarna hade dock önskat att Boverket kommit längre i dessa delar och lämnat konkreta förslag på området eftersom frågorna ligger inom deras kompetensområde. Byggherrarna ser samtidigt positivt på att frågorna utreds eller tas vidare på annat lämpligt sätt, exempelvis vägledning och främjande åtgärder.

Byggherrarna anser att frågorna kring oflexibla detaljplaner och svårigheten att konvertera befintligt bestånd behandlas för lättvindigt och att frågorna skulle vara betjänta av fortsatt analys. Nya detaljplaner behöver vara flexibla, gällande planer behöver kunna tolkas till förmån för resurseffektiva lösningar eller enkelt kunna

ändras. I vilken utsträckning det kräver författningsändringar eller vägledning till kommunerna behöver klargöras.

Byggherrarna vill också lyfta fram förslagen och resonemangen kring de systemhinder som ligger utanför Boverkets mandat. Momsfrågan och utrangeringsbidraget behöver nu analyseras vidare av berörd myndighet.

Byggherrarna saknar djupare analyser och förslag om hur akademien kan involveras för att systematiskt följa upp de satsningar som görs och införliva det i utbildningarna inom samhällsbyggnad och stadsplanering. Även den frågan bör utredas närmare.

Vänliga hälsningar,

Tommy Lenberg
VD

Enligt uppdrag
Danielle Zachrisson, näringspolitisk expert